

İLKÖĞRETİM 6. VE 7. SINIF SOSYAL BİLGİLER PROGRAMLARINDA TÜRK HALK KÜLTÜRÜ ÖĞELERİNİN YERİ VE ÖNEMİ

THE PLACE AND THE IMPORTANCE OF THE TURKISH FOLK CULTURE ITEMS AT THE 6TH AND 7TH ELEMENTARY SOCIAL STUDIES CURRICULA

Namık ÇENÇEN

(Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye)

Neval AKÇA BERK

Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği A.B.D., Adana, Türkiye)

Özet

Türk halk kültürü, yüzyılların deneyimlerinden süzülerek biçimlenmiş, kuşaktan kuşağa aktarılan bir değerler bütünüdür. Halk kültürü ürünleriyle yaşadıkları yöre arasında bir bağ vardır. Bu ürünlerin şekillenmesinde tarihi ve kültürel mirasın önemli bir rolü vardır. Türk kültür mirasının korunmasında ve yaşatılmasında ders programları ve kitaplarının önemli işlevleri bulunmaktadır.

Bu makalede İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programlarında Türk halk kültürünün yeri ve önemi üzerinde durulmaktadır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup veriler doküman incelemesi kullanılarak toplanmıştır. Bu bağlamda çalışmada Sosyal Bilgiler öğretim programlarında Türk halk kültürüyle ilgili genel amaç, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve kazandırılması gereken beceriler vurgulanarak, programdaki işleniş ve oranı üzerinde durulacaktır. Araştırmanın bulgularına göre; 6.sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili adı geçen kazanımlarla ilgili önerilen etkinliklerin dağılımları ve kazanımlarda yer alan Türk halk kültürünün oranları homojenlik göstermemekte, 7.sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında, Türk halk kültürü öğeleri sadece iki ünite içerisinde ele alınmakta, diğer üniteler içerisinde kültürel öğelere yer verilmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk kültürü, Sosyal Bilgiler, Öğretim programı

Abstract

Turkish Public Culture was shaped by the experience centuries and it is the whole of the values which are given from generation to new generations. There is a relationship between the products of public culture and the region they lived. Historical and cultural heritage have an important role in shaping these products. Curriculums and textbooks have also very important role to save Turkish Culture Heritage.

The aim of this article is to present the place and importance of Turkish Folk Culture at the 6th and 7th grade Social Studies curricula. This is a qualitative research based on document analysis. In Social Studies curriculums, common objectives, implication, samples about Turkish Public Culture and the skills that must be acquired will be pointed out and the reflections to curriculum, of these components will be examined. The finding of this research are to show that there is no homogeneity at the percentage of Turkish Folk Culture at the 6th grade Social Studies curriculum and also there are two unites including Turkish Folk Cultures elements and there are not cultural items at the other unites at the 7th grade Social Studies curricula.

Keywords: Turkish Folk culture, Social Studies, Curricula

Giriş

Kültür kavramı birçok bilim alanında farklı tanımlamaların olduğu bir sözcüktür. Farklı bilim alanlarında farklı tanımlamalar yapılsa da dikkati çeken nokta tüm tanımlamalarda kültürün organik olduğu ve dirik bir anlam taşıdığına yapılan vurgudur (Alakuş, 2004). Kültür sözcüğü bilim alanında “uygarlık”, beşeri alanda “eğitim sürecinin ürünü”, estetik alanda “güzel sanatlar”, madde ve biyolojik alanda ise “üretim, tarım, ekin, çoğalma ve yetiştirme” olarak sınıflandırılmaktadır (Güvenç, 1994: 95-97).

Kültür sözcüğü tanımlamalarında yer alan ortak noktalar;

- Bireyin içinde bulunduğu topluma ait maddi ve manevi değer ve ürünlerin tamamını kapsaması (Dikici, 2005: 36, Kafesoğlu, 2005: 15)
- Bir ulusu diğer uluslardan farklı kılması (Kolaç, 2009:20)
- Tarihsel ve toplumsal bir gelişim süreci içinde oluşması (TDK,2013)
- Geçmişten günümüze gelmesi
- Bir kuşaktan diğerine aktarılması (Tezcan, 2008: 4)

- Kendini bütünleyen farklı unsurlardan oluşurken diğer taraftan farklılıkları potasında eriten ve şekillendiren bir yapısının olmasıdır (Akay, 2006: 41).

Tüm bu ortak noktalardan yola çıkılarak bir kültür tanımı yapılacak olursa bireyin içinde yaşadığı topluma ait, tarihsel ve toplumsal bir gelişim süreci içinde oluşan, bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelen maddî-manevî soyut ve somut öğelerin tamamı olarak ifade edilebilir.

Somut olmayan kültürel miras, toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar anlamına gelir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu somut olmayan kültürel miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli bir biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir, böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur (Oğuz ve diğerleri, 2005:164).

Maddî ve manevî değerlerden oluşan kültürün toplumda mevcut her tür bilgi, ilgi, alışkanlık, değer yargıları, genel tutumlar, görüş, düşünce ve tüm davranış şekilleriyle bir bütün olduğu dikkate alındığında (Turhan, 1994, 45); bireyin içinde bulunduğu toplumda üretilen, yaşatılan, sözlü veya yazılı olarak gelecek kuşaklara aktarılan, örgün olmayan ve geleneksel alanlarda yoğunlaşan ortak değer, davranışlarla yaşayış kalıplarının tamamı halk kültürü olarak kabul edilmektedir (MEB, 2006: 5).

Halk kültürü, kültür varlığının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Belli bir kültür içinde oluşur ve canlılığını sürdürür. Geçmişten günümüze gelmiş bir kalıp olmadığı gibi yaşayan bir kültür topluluğunun bugünkü gereksinimini karşılayan sosyal bir kurumdur. Ortak ve kültürel özellikleri bulunan toplulukların ürünü olan halk kültürü, toplumsal ve kültürel birlik oluşturulmasında önemli görülmekte; kültürel yapının, yaşama biçiminin tanığı ve taşıyıcısı olarak nitelendirilmektedir (Artun, 2000: 17). Her topluluk, kendini oluşturan farklı unsurları bünyesinde barındırdığı için maddî, manevî bütün kültür ürünleri ait olduğu topluluğun kimliğini temsil eder. Halk kültürü, maddî ve manevî öğeleri birlikte içermekte; söz konusu bu durum somut ve somut olmayan kültür öğeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürlerin somut olmayan alanına; diller, dinler, gelenekler, görenekler, töreler, anonim halk edebiyatının sözlü ürünleri, seyirlik oyunlar, ritüeller, mitler vd. girmektedir. 1972 yılında kabul edilen *Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi*’nden başlayarak somut olmayan kültürel mirasın korunması için önemli kararlar alan UNESCO, 1989 yılında folklorun korunması yönünde aldığı ilk önemli karar olan “Geleneksel ve Popüler Kültürün Korunması Tavsiye Kararı”nı almıştır. 1995-1999 yılları arasında yapılan bölgesel ve alt bölgesel sekiz seminer bu konuda önemli bir duyarlılık oluşturmuştur. *1989 Tavsiye Kararı, 1994 Yaşayan İnsan Hazinesi ve 1997/1998 İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Başyapıtları İlan Programları* 2003 Sözleşmesine giden yolda önemli adımlar olmuştur (Oğuz, 2008).

Halk kültürünün içerisinde yer alan konular sosyal bilimlerin birçok disipliniyle yakından ilişkili olduğundan sınırlarını kesin olarak çizmek güçtür. Amerikalı halk bilimci Alan Dundes(2003) halk kültürünün ilgi alanına giren konuları şu şekilde belirtmektedir:

“Mitler, efsaneler, masallar, halk hikâyeleri, tekerlemeler, atasözleri, bilmeceler, deyimler, argo sözler, alkışlar, kargışlar, şakalar, incitmeler, atışmalar, alaylar, selamlar, vedalaşma sözleri, kişi, hayvan ve yer adları ile mâni, ninni, ağıt gibi halk şiiri ürünlerinden oluşan sözlü anlatımlarını; doğum, evlenme, ölüm, bayram, kutlama, şenlik ve anma günleri, yıl dönümleri gibi toplumsal uygulamalarını; halk müziği ve çalgıları, çocuk oyunları ve sportif etkinliklerle, seyirlik oyunlar, meddah, karagöz, orta oyunu, kukla gibi gösteri sanatlarını; halk hekimliği, halk mimarisi, halk hukuku, halk mutfağı, halk takvimi, halk botaniği, halk matematiği, halk veterinerliği gibi halk bilgisini; giyim kuşam, süslenme ile eğercilik, semercilik, keçecilik, çitçilik, urgancılık, bakırcılık, kalaycılık, yemenicilik, yazmacılık, dokumacılık, oyacılık gibi geleneksel el sanatlarını, bunların günümüze gelen değişim ve dönüşümler”.

Yukarıda belirtilen halk kültürü konularının tamamı aynı zamanda kültür mirası olarak kabul edilebilir. Kültür mirası, insanlığın ortak mirasıdır. Her millet hatta her uygarlık dil, kültür, tarih mirasıyla dünyada yerini alır. Bireylerin kökleşmesi ve toplumsallaşması, bu mirasın içinde gerçekleşir. Kültür mirasları geçmişin tanıklarındır, bu yönleriyle geleceğin şekillenmesinde etkendir. Halk kültürü ürünleri halk arasında mayalandığı

için, halkın kültür yapısını ve dokusunu ortaya koyar (Günay, 1999: 24). Buradan hareketle Türk halk kültürünün de halkın dil, kültür, duygu, düşünce ve beğenisiyle oluşturup yaşatıldığı; geçmişten günümüze gelerek toplum, insan ve doğa gerçeğiyle şekillendiğini ifade etmek mümkündür.

Binlerce yılın deneyimi ve birikim ile oluşan somut olmayan kültürel mirasın gerek örgün gerekse yaygın eğitim ve kitle iletişim kurumları tarafından öğretilmemesi, aktarılmaması ve dolayısıyla değerlendirilmemesi ve yeniden üretilmemesi nedeniyle bilim, sanat, yönetim, ekonomi iletişim gibi birçok alanda yeni esin kaynakları bulunmamakta, sürekli aynı imgeler, motifler, tipler ve bilgiler tekrarlanmaktadır (Oğuz,2008: 15).

Bu çalışmada kültürün nesilden nesile aktarılmasında bir araç olarak gösterilebilecek olan ortaokullarda okutulan Sosyal bilgiler dersi ve halk kültürü arasındaki ilişki program bazında değerlendirilmektedir. Sosyal bilgiler; tarih, coğrafya, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, arkeoloji, hukuk ve ekonomi gibi birçok sosyal bilimi oluşturan temel disiplin dallarını kapsayan bir alandır (Michaelis ve Garcia, 1996: 2). Devenci (2009)'ye göre sosyal bilgiler ile kültür arasında çok yakın bir ilişki bulunmakta ve öğretmen adayları kendi kültürlerini anlatırken halk kültürünün öğelerini kullanmaktadır. Safran (2008) da bireylerin kültürünü sosyal bilgiler aracılığıyla geçmişle öğrendiğini, bugün yaşadığını yarına aktardığını belirterek sosyal bilgilerde kültür öğretimi yapıldığını vurgulamaktadır. Sosyal bilgiler günlük yaşamın her yerinde okulda, ailede, düğünde, cenazede, yemekte yaşamın tamamında yer almaktadır. Dolayısıyla toplumun genç üyelerine kendi kültürlerini tanıtarak var olan kültürü geliştirmeye çalışmak sosyal bilgiler dersi aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Safran, 2008: 13).

İlgili alan yazın incelendiğinde kültür ve halk kültürü öğelerine yer veren birçok çalışma bulunmaktadır. Fakat halk kültürü öğelerinin eğitim ortamında bir program dâhilinde değerlendirildiği çalışmalara sık rastlanmamaktadır. Bu anlamda yapılan çalışmalardan biri ortaokullarda bir saatlik seçmeli ders olarak uygulanmaya konulan halk kültürü dersinin temel gerekçeleri, halk kültürü dersi programının hazırlık süreci, dersin yapısı ve gelecekte yapılmasına ilişkin değerlendirmenin yapıldığı çalışmadır (Kutlu, 2009). Bir diğer çalışma ise ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde miras eğitiminin öğrencilerin kültürel mirasa karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisini inceleyen (Yeşilbursa, 2011; Dönmez ve Yeşilbursa; 2014) çalışmadır. Alan yazında bulunan çalışmalardan bir diğeri ise halk kültürü dersi konularının neler olduğu, bunların ilköğretim sosyal bilgiler programı ile nasıl ilişkilendirilebileceği ve ilköğretim öğrencilerinin halk kültürü dersi yaklaşımına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını (Gürgil, 2011) inceleyen çalışmadır. Ünal(2013) ise yaptığı çalışmada ilköğretim sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan halk kültürü öğelerini değerlendirmiştir. Söz konusu bu çalışma ise alan yazındaki bu çalışmalardan farklı olarak sosyal bilgiler 6 ve 7. Sınıf öğretim programında yer alan Türk halk kültürü öğelerini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada sosyal bilgiler dersinin bireylerin sosyal yaşama uyum sağlamalarına ve onların toplumsallaşmasına yardımcı olması; kültürü aktarmada önemli bir işleve sahip olması nedeniyle 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler programında yer alan Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili kazanımlar, etkinlikler ve programdaki oranları ile ünitelere önerilen süreler üzerinde durulmaktadır. Buradan hareketle yapılan çalışma sosyal bilgiler programı içerisinde Türk halk kültürü öğelerinin tespit edilmesi, sosyal bilgiler ile seçmeli olarak okutulan halk kültürü dersi arasında bağlantı kurulması açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın problemi

Bu çalışmanın amacı 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili kazanım ve etkinliklerin belirlenmesi, ilgili kazanımların sayı ve oranları ile ünitelere önerilen sürelerin tespit edilmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

- 6. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili kazanım ve etkinlikler nelerdir? İlgili kazanım sayı ve oranları ile ünitelere önerilen süreler ne kadardır?
- 7. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programında Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili kazanım ve etkinlikler nelerdir? İlgili kazanım sayı ve oranları ile ünitelere önerilen süreler ne kadardır?

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma deseninde tasarlanmış veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırma tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleriyle de beraber kullanılabilir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesinden, tarihçiler, antropologlar ve dil bilimciler sık sık yararlanırlar Hangi dokümanın önemli veri kaynağı olacağı araştırma problemi ile yakından ilgilidir. Eğitim ile ilgili araştırmada ders kitapları, program, okul içi ve dışı yazışmalar, öğrenci kayıtları, toplantı tutanakları, ders ve ünite planları gibi materyaller doküman olarak kullanılabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 187-188). Söz konusu bu araştırmada veri toplama amacıyla 2005 yılında yenilenen sosyal bilgiler 6 ve 7. sınıf programı incelenmiştir (MEB, 2005).

Bulgular ve Yorumlar

Sosyal Bilgiler 6 ve 7. Sınıf programında Türk halk kültürü öğelerinin yer alması 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları'na dayanmaktadır. Söz konusu bu genel amaç;

“Türk milletinin bütün fertlerini; Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek.”

şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler programlarında Türk tarihi ve halk kültürü öğeleri genel amaç düzeyinde şu şekilde yer almaktadır:

“Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.”

Yukarıda ifade edilen programda yer alan genel amaç doğrultusunda Sosyal Bilgiler (6-7. Sınıflar) öğretim programında yer alan Türk tarihi ve halk kültürü öğeleri kültürel mirası tanıtmaya, sevdirmeye, benimsetmeye ve koruma bilincinin geliştirilmesine yöneliktir. Sosyal Bilgiler öğretim programında halk kültürü öğelerine, programın üç sacayağından biri olarak kabul edilen değer öğretimi kapsamında da yer verilmektedir. Örneğin 6. Sınıf İpek Yolunda Türkler ünitesinde *Kültürel mirasa duyarlılık*; 7. sınıf Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinde ise *Estetik* doğrudan verilecek değer olarak alınmıştır.

1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ilk alt problemi olan 6. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili kazanım ve etkinliklerin neler olduğu aşağıda yer alan Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. 6. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Türk Halk Kültürü Öğeleri ile İlgili Olarak Yer Alan Kazanım Etkinlik Önerileri

Öğrenme Alanı	Ünite	İlgili Kazanımlar	Etkinlik Önerileri
a. İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Yeryüzünde Yaşam	3. “Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.”	“Ne Yiyor, Nasıl Giyiyorlar?” (Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan insanların günlük hayatlarını yansıtan fotoğraflar incelenir.)
b.Kültür ve Miras	İpek Yolunda Türkler	1. “Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.”	“Oğuz Kağan Destanı ve Hunlar” (Oğuz Kağan Destanından seçilen metindeki bilgiler Hunlar ile ilişkilendirilir.) Bilge Kağan’dan Mesaj” (Yazıtlardan oluşturulan bir metinden yararlanılarak Kök Türklerin siyasi ve sosyal yaşamlarına ilişkin çıkarımlarda bulunulur.)
			“Destan ve Yazıtlara Göre Uygurlar” (Uygur dönemi yazıt ve destanları incelenerek dönemin Türk kültürünün özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunulur.)
	İpek Yolunda Türkler	2. Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.	“İpek Yolu ve Türkler” (İpek Yolu’nun geçtiği bölgelerde üretilen ürünleri ve bölgelerin yüzey şekillerini gösteren haritalar hazırlanarak toplumlar arasındaki kültürel ve ekonomik ilişkiler incelenir.)
	İpek Yolunda Türkler	4. İpek Yolu’nun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.	

	İpek Yolunda Türkler	6. Türklerin İslamiyet’i kabulleri ile birlikte siyasî, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.	“İslamiyet ve Türkler” (Eş zamanlı tarih şeritleri ve haritalar kullanılarak İslamiyet’in yayılış süreci ve Türklerin İslamiyet’i benimsemeleri incelenir.)
	İpek Yolunda Türkler	7. Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. (* Kaşgarlı Mahmut, Yusuf Has Hacip, Nizamülmülk, Gazneli Mahmut, Tuğrul Bey, Alparslan ve Melikşah’ın hayatından yararlanılarak Karahanlı, Gazneli ve Büyük Selçuklular işlenecektir.)	“Kaşgarlı Mahmut ile Karahanlı’ya Yolculuk” (Kaşgarlı Mahmut’un hayatından ve eserinden yararlanılarak Karahanlı dönemi incelenir.) “Gazneli Sultan” (Sultan Mahmut’un hayatı ile ilgili metinler incelenerek dönemin özelliklerine ilişkin çıkarımlar yapılır.) “Büyük Selçuklu Veziri Nizamülmülk” (Nizamülmülk’ün hayatından ve eserinden yararlanılarak Büyük Selçukluların siyasî ve sosyal yapısı incelenir.)
	İpek Yolunda Türkler	8. Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir. (* Bayramlar, Nevruz kutlamaları ve düğünler incelenecek... dil, din, müzik, edebiyat ile ilişkisi işlenecektir.)	“Geçmişin İzleri” (Düğün ve bayram kutlamalarındaki kültürel öğeler değişim ve süreklilik açısından incelenir.)
	İpek Yolunda Türkler	9. Orta Asya ilk Türk devletleri ve Türk-İslam devletlerinin Türk kültür, sanat ve estetik anlayışına katkılarına kanıtlar gösterir.	“Kilim” (Görsel ve yazılı materyaller kullanılarak geleneksel Türk sanatları değişim ve süreklilik açısından incelenir.)
b. Küresel Bağlantılar	Ülkemiz ve Dünya	3. “Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk’ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir.”	“Türk Cumhuriyetleri” (Türk Cumhuriyetleri ile tarihî ve kültürel yakınlığımızın, kültürel ve ekonomik ilişkilerimize etkisi tartışılır.)

Tablo 1’de görüldüğü gibi 6. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan yedi ünite içerisinde Türk halk kültürü öğeleri yalnızca üç ünite içerisinde ele alınmaktadır. Türk halk kültürü öğeleri Yeryüzünde Yaşam ünitesi üçüncü kazanımda bir etkinlik örneği ile Ülkemiz ve Dünyamız ünitesinde ise yine üçüncü kazanımda bir etkinlik örneği ile Türk halk kültürü öğeleri ele alınmaktadır. İpek Yolunda Türkler ünitesinde ise Türk halk kültürü öğeleri yedi kazanım içinde on etkinlik örneği ile yer almaktadır. İpek Yolunda Türkler ünitesinde diğer ünitelerden daha yoğun bir şekilde Türk halk kültürü öğelerine yer verilmesinin nedeni olarak ünite içerisinde ele alınan konular gösterilebilir. Örneğin söz konusu ünite içerisinde yer alan konulardan bazıları “*Türklerde Bayram Geleneği ve Nevruz, Geleneksel Türk Sanatları, Asker uğurlama geleneği*” gibi Türk halk kültürü öğelerini yoğun olarak içeren konulardır.

Yeryüzünde Yaşam ünitesinde “*Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak, iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.*” olarak belirtilen 3. Kazanım Türk halk kültürü unsurlarından halk botaniği, halk zoolojisi, halk meteorolojisi-halk takvimi arasında yer almakta ve 6. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programında bir etkinlik örneği ile ilişkilendirilmektedir.

İpek Yolunda Türkler ünitesinin “*Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.*” olarak belirtilen 1. kazanımda ise; mitler, efsaneler, halk şiiri, halk türküleri, fıkralar, atasözleri –deyimler, tekerlemeler, bilmeceler, alkışlar, kargışlar, ağıtlar, ilahiler, maniler, masallar, halk hikâyeleri, bilmeceler, deyimler, argo sözler, alkışlar, kargışlar, şakalar, incitmeler, atışmalar, alaylar gibi halk kültürünün önemli öğeleri ön plana çıkmaktadır.

İpek Yolunda Türkler ünitesinde “*Orta Asya ilk Türk devletlerinin kültürel özellikleriyle yaşadıkları yerlerin coğrafi özelliklerini ilişkilendirir.*” olarak belirtilen 2. kazanımda ise yerleşim-yerleşim türleri, geçici yerleşim (yaylak, kışlak) çadırlarda yaşam, keçecilik, çitçilik, dokumacılık, atlı ve göcece yaşam biçimi, hayvancılık bakımı, beslenmesi, korunması, çobanlık, hayvansal ürünlerinin elde edilmesi, hayvancılıkla ilgili araç-gereçler, avcılık, av araçları ve teknikleri, örme, dokuma, basma işleri, ağaç, taş, toprak ve deri işleri halk kültürü unsurları arasında yer almakta ve bir etkinlik örneği ile 6. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programında bir etkinlik örneği ile ilişkilendirilmektedir.

İpek Yolunda Türkler ünitesinin 4. kazanımında “*İpek Yolu’nun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.*” olarak belirtilen kazanım halk ekonomisinin; üretim, tüketim, pazarlama, ölçme, tartma, hesaplama birimleri; (zaman ve mesafe kavramları) gibi halk kültürünün öğeleri yer almakta, 6. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programında bir etkinlik örneği ile ilişkilendirilmektedir.

İpek Yolunda Türkler ünitesinin 6. kazanımında “*Türklerin İslamiyet’i kabulleri ile birlikte siyasî, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.*” kazanımının; dinsel-büyüsel içerikli inançlar, işlemler (ziyaretler, yatırlar, türbeler, mezarlar, fal, rüya yorumu, gelecekte haber verme, büyücülük; türleri ve teknikleri, halk inançları; töreler, adetler, gelenekler, görenekler, bayramlar-karşılamalar-uğurlamalar dinsel nitelikli bayramlar, yerel nitelikli bayramlar, beslenme-mutfak-kiler gibi halk kültürü öğesi içerdiği ve sosyal bilgiler öğretim programında bu öğelerle ilişki kurularak ilişkilendirilebildiği ifade edilebilir.

İpek Yolunda Türkler ünitesinin “*Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. (* Kaşgarlı Mahmut, Yusuf Has Hacıp, Nizamülmülk, Gazneli Mahmut, Tuğrul Bey, Alparslan ve Melikşah’ın hayatından yararlanılarak Karahanlı, Gazneli ve Büyük Selçuklular işlenecektir.)*” olarak belirtilen 7. kazanımda ise dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin yazdıkları eserleri, giyim-kuşam-süs eşyalarını, toplumsal uygulamaları, halk hukukunu (kanun / nizamnamelerine), töreleri, adetleri, gelenekleri, görenekleri içermektedir. Söz konusu bu Türk halk kültürü öğeleri sosyal bilgiler öğretim programında belirlenen ve önerilen etkinliklerle ilişkilendirilebilir.

İpek Yolunda Türkler ünitesinde “*Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim ve süreklilik açısından değerlendirir. (* Bayramlar, Nevruz kutlamaları ve düğünler incelenecek... dil, din, müzik, edebiyat ile ilişkisi*

işlenecektir.)” olarak belirlenen 8. kazanımında ise doğum, evlenme, ölüm, bayram, kutlama, şenlik ve anma günleri, yıl dönümleri, halk müziği ve çalgıları, mâni, ninni, ağıt gibi halk kültürü unsurları Sosyal bilgiler öğretim programı ile ilişkilendirilebileceği ifade edilebilir.

İpek Yolunda Türkler ünitesinin 9. kazanımında “*Orta Asya ilk Türk devletleri ve Türk-İslam devletlerinin Türk kültür, sanat ve estetik anlayışına katkılarını kanıtlar gösterir*” ifadesinde ise örme, dokuma, giyim kuşam (meslekleri ve yaş gruplarını belirleyen giyimler), süslenme, oyacılık gibi geleneksel el sanatları gibi halk kültürünün öğeleri sosyal bilgiler programı ile ilişkilendirilebilir.

Ülkemiz ve Dünya ünitesinin 3. kazanımında ise “*Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk’ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir.*” İfadesi ile gerek uzak geçmişin, gerekse yakın geçmişin hadiselerini daha iyi anlayıp yorumlamak için tarihi olayların bağlamıyla birlikte ele alınıp bilimsel usullerle incelenerek tarihsel kompozisyonun kurulmasında; mitler, efsaneler, masallar, halk hikâyeleri, tekerlemeler, atasözleri, bilmeceler, bayramlar ve kutlamalar vb halk kültürü unsurları aracılığı ile barışçı bir politika takip etmek suretiyle komşu ve Türk Cumhuriyetleri ile dostluk ilişkileri aracılığıyla sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanım ifadesi ilişkilendirilebilir.

6. sınıf Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili yer alan kazanım sayı ve oranları ile ünitelere önerilen süreler aşağıda yer alan Tablo.2’de belirtilmektedir.

Tablo 2. 6. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Türk Halk Kültürü Öğeleri ile İlgili Yer Alan Kazanım Sayı ve Oranları ile Ünitelere Önerilen Süreler

Öğrenme alanı	Üniteler	Toplam Kazanım Sayısı / Kazanım Sayısı	Üniteye İlgili Önerilen Süre
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Yeryüzünde Yaşam	7/1	45’
Kültür ve Miras	İpek Yolunda Türkler	9/7	21’
Küresel Bağlantılar	Ülkemiz ve Dünya	5/1	12’
Toplam ilgili kazanım		21/9	78’

Tablo 2’de görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan yedi ünite içerisinde Türk halk kültürü öğeleri toplam 21 kazanım içersinden 9 kazanım ile ele alınmaktadır. Buradan hareketle 6.sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili adı geçen bu kazanımlarla ilgili önerilen etkinliklerin dağılımları ve kazanımlarda yer alan Türk Halk Kültürünün oranları homojenlik göstermemektedir. Ayrıca, tüm üniteler içerisinde Türk halk kültürü öğelerinin yalnızca üç ünite içerisinde ele alınmış, diğer üniteler içersinde yer verilmemiştir. Buradan hareketle, Türk halk kültürü öğelerinin kültür aktarımına yardımcı olduğu düşünülen Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında homojen bir dağılımla ve daha uygulanabilir süre ayrılarak yer alması gerektiği ifade edilebilir.

1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi olan 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili kazanım ve etkinliklerin neler olduğu aşağıda yer alan Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. 7. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Türk Halk Kültürü Öğeleri ile İlgili Olarak Yer Alan Kazanım ve Etkinlik Önerileri

Öğrenme Alanı	Ünite	İlgili Kazanımlar	Etkinlik Önerileri
a. Kültür ve Miras	Türk Tarihinde Yolculuk	1.“Türkiye Selçukluları döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu’nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir.”	Selçuklu Kervansarayları” (Bir tur operatörü olarak Selçuklu kervansaraylarının gezilebileceği bir gezi planı hazırlanır.) “Haçlı Seferleri” (Haçlı seferlerine katılan bir şövalyenin dönüş yolculuğu ile ilgili bir hikâye yazılır.)
	Türk Tarihinde Yolculuk	4.“Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir.”	Osmanlı’da Yaşamak” (Osmanlı devletinde çeşitli dönemlere ait belgeler ve örnek olaylar incelenir.)
	Türk Tarihinde Yolculuk	5.“Şehir incelemesi yoluyla, Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterir.”	“Kuruluş” (Kuruluş filmi izlenerek Osmanlı Devleti’nin kuruluş süreci incelenir.) “Şehirlerin Dili” (Konya, Bursa, Edirne, İstanbul vb. şehirlerin mimari yapıları ve şehrin gelişim süreçleri incelenir.)
	Türk Tarihinde Yolculuk	6.“Osmanlı- Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder.”	“Medresenin Sırrı” (Cacabey Medresesi ve Gevher Nesibe Hatun Şifahanesi örnekleri ile tarihi yapılara düzenlenen gezilerde, bu yapıların nasıl inceleneceği üzerinde durulur.)
	Türk Tarihinde Yolculuk	7.“Seyahatnamelerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir.”	“Türk Marşı” (Türk müziğinin Avrupa klasik batı müziğine etkileri örnekler üzerinden incelenir.) “Lâlenin Serüveni” (“Doğunun Işığı Lâle” belgeseli izlenerek Osmanlı-Avrupa etkileşimi değerlendirilir.)
	Türk Tarihinde Yolculuk	8.Osmanlı Devleti’nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur. (*Eğitim kurumları, posta teşkilatı, itfaiye teşkilatı, bankalar, matbaa, gazete vb. ele alınabilir.)	“Seyyahların Gözüyle” (Çeşitli dönemlere ait seyahatnamelerden alınmış metinler üzerinde inceleme yapılır.) (7. kazanım)
	Türk Tarihinde Yolculuk	4.“Vakıfların çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rolüne tarihten ve günümüzden örnekler verir.”	Her Şey Bir Sandıkla Başladı” (Ziraat Bankası’nın kuruluşu dönemin olayları ile eş zamanlı olarak araştırılır.) Vakıflarımız” (Geçmişte ve günümüzdeki vakıflar kuruluş amacı açısından incelenir.)
b. Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Ekonomi ve Sosyal Hayat	5.Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanıtır.	Pabucunu Dama Atma!” (Rol kartları ile oynanan oyundan yola çıkarak Osmanlı’daki eğitim ve öğretim kurumları üzerinde durulur.)

Tablo 3’te görüldüğü gibi 7. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan yedi ünite içerisinde Türk halk kültürü öğeleri yalnızca iki ünite içerisinde ele alınmaktadır. Türk halk kültürü öğeleri *Türk Tarihinde Yolculuk* ünitesinin 1, 4, 5. ve 6. kazanımlarında 2’şer etkinlik örneği ile ele alınmakta; 7. ve 8. kazanımlarda ise 1’er etkinlik örneği yer almaktadır.

Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinin 1. kazanımı “*Türkiye Selçukluları döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu’nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir*” kazanımında Anadolu’nun Türkleşmesinde rol oynayan geleneksel alanlarda yoğunlaşan ortak değer, davranışlarla yaşayış kalıplarının tamamı (Kervansaraylar, menzilhaneler buralardaki sosyal hayat, halk hekimliği, halk mimarisi, halk hukuku, halk mutfağı sosyo-ekonomik yaşam biçimi hakkında bilgiler veren halk kültürü unsurudur. vb) halk kültürü unsurları arasında yer almakta olup söz konusu bu unsurlar sosyal bilgiler öğretiminde ilişkilendirilerek verilebilir.

Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinin 4. kazanımında “*Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir.*” doğum, evlenme, ölüm, bayram, kutlama, şenlik ve anma günleri, esnaf teşkilatları, halk hukuku gibi halk kültürünün önemli öğeleri ön plana çıkmaktadır. Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinin 5. kazanımında “*Şehir incelemesi yoluyla, Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterir.*” mimari, halk sanatları ve zanaatları (ağaç, taş, maden, toprak, cam, deri işleri) gibi halk kültürünün öğeleri yer almaktadır.

Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinin 6. Kazanımı olan “*Osmanlı- Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder.*” ifadesinde ise halk kültürünün; halk müziği ve çalgıları, çocuk oyunları ve sportif etkinliklerle, seyirlik oyunlar, meddah, karagöz, orta oyunu, kukla gibi gösteri sanatları, işletme, örme, dokuma, basma işleri gibi halk sanatları ve zanaatları gibi unsurlarına vurgu yapılmaktadır.

Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinin 7. kazanımı olan “*Seyahatnamelerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir.*” İfadesinde ise; köy, kasaba ve kent yaşamı, yerleşim-yerleşim türleri, barınak-konut (halk mimarisi), aydınlanma- ısınma araç ve gereçleri, taşıtlar taşıma teknikleri, ekonomi türleri, halk ekonomisi, beslenme-mutfak-kiler, ölçme, tartma, hesaplama birimleri, giyim-kuşam-süs, halk inançları; töreler, adetler, gelenekler, görenekler, doğum, evlenme, ölüm, bayramlar-karşılamalar-uğurlamalar, kalıp hareketler (tavırlar, jestler, mimikler)-kalıp sözler ve sesler, dinsel-büyüsel içerikli inançlar, işlemler, halk edebiyatı, halk tiyatrosu (geleneksel tiyatro), halk oyunları (dansları), halk müziği ve müzik araçları, çocuk oyunları ve oyuncaklar, halk eğlenceleri ve sporlar gibi halk kültürü unsurları ön plana çıkabilmektedir.

Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinin 8. kazanımı “*Osmanlı Devleti’nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.*” (*Eğitim kurumları, posta teşkilatı, itfaiye teşkilatı, bankalar, matbaa, gazete vb. ele alınabilir.) ifadesi ise; halk hekimliği-halk baytarlığı, halk botanigi-halk zoolojisi, halk meteorolojisi-halk takvimi, halk hukuku gibi halk kültürü unsurları arasında yer almaktadır.

6. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında belirlenen duruma paralel olarak 7. Sınıf Sosyal Bilgiler programının Türk Tarihine Yolculuk ünitesinde diğer ünitelerden daha yoğun bir şekilde Türk halk kültürü öğelerine yer verilmesinin nedeni olarak ünite içerisinde ele alınan konular gösterilebilir. Söz konusu ünite içerisinde yer alan konulardan bazıları “*Türk kültürü, sanat ve mimarisi, Nasıl Etkiledik, Etkilendik? Seyyahların Dilinden Osmanlı Kültürü*” gibi Türk halk kültürü öğelerini yoğun olarak içeren konulardır.

Ekonomi ve Sosyal Hayat ünitesinin ise 4. ve 5. kazanımlarında 1’er etkinlik örneği ile Türk halk kültürü öğeleri ele alınmaktadır. *Ekonomi ve Sosyal Hayat* ünitesinin 4. kazanımı olan “*Vakıfların çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rolüne tarihten ve günümüzden örnekler verir.*” ise; dernekler, kuruluşlar; dayanışma ve yardımlaşma (esnaf dernekleri, dinsel kuruluşlar, cinse ve yaşa dayalı örgütler ve komşuluk) gibi halk kültürünün gibi unsurlarına işaret edilmektedir.

Ekonomi ve Sosyal Hayat ünitesinin 5. kazanımı olan “*Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanıtır*” ifadesinde ise; halk sanatları ve zanaatları; eğercilik, semercilik, keçecilik, çitçilik, urgancılık, bakırcılık, kalaycılık, yemenicilik, yazmacılık, dokumacılık, oyacılık gibi geleneksel el sanatları gibi türk halk kültürü öğelerini içermektedir.

7. sınıf Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili yer alan kazanım sayı ve oranları ile ünitelere önerilen süreler aşağıda yer alan Tablo.4’de belirtilmektedir.

Tablo 4. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Türk Halk Kültürü Öğeleri ile İlgili Yer Alan Kazanım Sayı ve Oranları ile Ünitelere Önerilen Süreler

Öğrenme alanı	Üniteler	Toplam Kazanım Sayıları / İlgili Kazanım Sayısı	Üniteye Önerilen Süre
Kültür ve Miras	Türk Tarihinde Yolculuk	8/6	27'
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Ekonomi ve Sosyal Hayat	6/2	18'
Toplam		14/8	45'

Tablo 4.'te görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan yedi ünite içerisinde sadece iki ünite, söz konusu ünitelerde ise toplam 14 kazanım içerisinde ise sekiz kazanım ile Türk halk kültürü öğelerine vurgu yapılmaktadır. Tablo 4'ten anlaşılacağı üzere 7.sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında, Türk halk kültürü öğeleri sadece iki ünite içerisinde ele alınmakta, diğer üniteler içerisinde kültürel öğelere yer verilmemektedir. Söz konusu bu durum doğrultusunda kültür aktarımına yardımcı olduğu düşünülen; öğrencileri kültürel değerler bakımından besleyici ve duyarlılığı yüksek bireyler olarak yetiştirmeye yönelik bir ders olan Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programında Türk halk kültürü öğelerine daha fazla yer verilerek konularla ilişkilendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Tartışma

Halk kültürü, bir düşünce ve bir yaşam biçimi olarak kültür alanlarını kapsamakta, ulusal kültür politikasının oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kültür politikaları günümüz ve geleceğin kültür yapısının belirlenmesinde, kültürel mirasın korunması ve tanıtılmasında mihenk taşı niteliği taşımaktadır. Bu nedenle öğretim programlarının, Türk halk kültürü öğeleri üzerinde önemle durması gerekir. Bu öğeler sayesinde öğrenciler geçmiş ile bugün arasında karşılaştırma yaparak değişim temasını daha iyi anlayabilecek ve toplumsal yaşamdaki değişiklikleri analiz edebileceklerdir.

Yapılan bu araştırmada; 6.sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan Türk halk kültürü öğeleri ile ilgili adı geçen bu kazanımlarla ilgili önerilen etkinliklerin dağılımları; kazanımlarda yer alan Türk halk kültürünün oranları homojenlik göstermemektedir. Ayrıca tüm üniteler içerisinde Türk halk kültürü öğeleri sadece üç ünite içerisinde ele alındığı, diğer üniteler içerisinde söz konusu öğelere yer verilmediği tespit edilmiştir.

7.sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında, Türk halk kültürü öğeleri yalnızca iki ünite içerisinde ele alınmakta, diğer üniteler içerisinde kültürel öğelere yer verilmemektedir. Kültür aktarımına yardımcı olduğu düşünülen; öğrencileri kültürel değerler bakımından besleyici ve duyarlılığı yüksek bireyler olarak yetiştirmeye yönelik bir ders olan Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programında Türk halk kültürü öğelerinin daha fazla yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Gürgil (2011) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin "Halk Kültürü" yaklaşımına ilişkin görüşlerini tespit ederek, halk kültürü yaklaşımına ilişkin öğrenci görüşleri arasında cinsiyet değişkenine, tatillerini geçirdikleri yer değişkenine ve Türkçe dersi akademik başarı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Halk Kültürü dersi ünite ve konularının sosyal bilgiler dersleri için zengin bir materyal arşivi olduğuna dikkat çeken Gürgil, dersin öğretimi için kullanılan her bir öğretim materyalinin daha çok duyu organını işe katacağını, bu nedenle sosyal bilgiler öğretmenlerinin yeterli bilgiler donatılması gerektiğini ifade etmektedir (Gürgil, 2011: 58). Dolayısıyla Türk halk kültürü ile ilgili daha fazla öğe ile farklı etkinlik örnekleri hazırlanarak öğretmenlerin kullanımına sunulmalıdır.

Buna paralel olarak Sosyal Bilgiler öğretim programlarının uygulayıcısı olan Sosyal Bilgiler öğretmenleri halk kültürü ürünlerinin sergilendiği müze, fuar, kermes gibi yerlere inceleme gezilerini artırmalıdır. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ulusal ve dini bayramlar, mahalli kurtuluş ve kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ve yerel kahramanlardan yararlanarak öğrencilerin sosyal ve kültürel becerilerini geliştirici etkinlikler düzenlemelidir.

Sosyal Bilgiler öğretim programlarında; mutfak kültürü, halk oyunları, şenlikler ve eğlenceler, el sanatları, giyim kuşam, müzik, maddi kültür, mevsimlik törenler: Hidrellez ve Nevruz, yaylacılık,

seyirlik oyunlar, cirit, yağlı güreş, inanç merkezleri, Karagöz ve Hacivat, âşıklık geleneği ve âşık atışmaları, deve güreşi, konar-göçer kültür, halk mimarisi, ritüel ve dinsel içerikli törenler gibi Türk halk kültürü öğeleri üzerinde durulmakla birlikte bu öğelerin aktarımında önerilen etkinliklerin yetersiz olduğu görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu kültürel öğelerin aktarılmasında önerilecek olan etkinliklerde öğrenciler doğrudan bu öğelerle ilişki içinde olmalıdır.

Oğuz (2009) yaptığı çalışmada genç kuşakların, kendi mitolojilerinden, tarihlerinden, hikâyelerinden, masallarından veya efsanelerinden kaynaklanan kahramanları referans kaynağı olarak kullanamadıklarını; *Nardaniye Hanım gibi güzel olmak, Kerem gibi sevmek, Ferhat gibi dağları delmek, Köroğlu gibi zenginden alıp fakire vermek veya Hızır gibi yetişmek* artık yaygın ve ortak bir kültür alanı oluşturmadığını ifade etmektedir. Dolayısıyla Öcal (2009)'a göre somut olmayan kültürel miras öğelerinden birçok referans kaynağı unutulmuş, onların yerini kitle kültürünün ürettiği Nardaniye Hanım'ın yerini Pamuk Prenses, Köroğlu'nun yerini Robin Hood, Kerem ile Aslı'nın yerini Romeo ve Juliet, Boz Atlı Hızır'ın yerini Noel Baba almıştır.

Küreselleşen dünya düzeninde yerel öğelerinde bir o kadar vurgulandığı göz önüne alındığında Türk halk kültürü öğelerinin yeni kuşakların algılayabileceği bir kavramsal çerçeve içinde yeniden tasarlanıp sunulabilmesine Sosyal Bilgiler dersi olanak sunmaktadır. Gerek uzak geçmişe, gerekse yakın geçmişe ait olayları anlayıp yorumlayabilmek için olayları bağlamıyla birlikte ele alıp bilimsel yöntemlerle inceleyerek tarihsel kompozisyonun kurulmasının daha mümkün olabileceği ifade edilebilir. Söz konusu böyle bir yaklaşım insan ve zaman kavramının ortak paydasında şekillenen tarih ve o tarih içinde insanın ürettiği kültürü daha anlamlı ve anlaşılır kılacak ve bu durum geleceğin kurgulanmasında veri tabanı oluşturma hüviyetine sahip olacaktır.

Kaynakça

- Alakuş, A. O. (2004). Kültür Kavramı Tanımlamalarına İlişkin Bir Analiz. *Milli Eğitim Dergisi*, (164).
- Akay, A. S., (2006). "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tarih Araştırmalarında Kaynak Olma Özelliği" *Milli Folklor Dergisi*, Yıl:17, Sayı:70, s:38-58
- Artun, E. (2000). Halk Kültürü ve Folklorun Türk Kültüründeki Yerine Kültürel Değişim ve Gelişim Açısından Bakış, *Adana Halk Kültür Araştırmaları*, Adana.
- _____ (2000). Küreselleşme Olgusu Karşısında Halk Kültürü, *Çukurova Üniversitesi Halk Kültürü Türkoloji Araştırma Merkezi*, Adana.
- Collingwood, R.G.(1996). *Tarih Tasarımı* (Çev. Kurtuluş Dinçer), Ankara, 1996.
- Deveci, H. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürden Yararlanma: Öğretmen Adaylarının Kültür Portfolyolarının İncelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilgiler Dergisi*, Bahar 2009, C.8, S.28 (001-019).
- Dikici, M. (2005). *İdeal İdeoloji Ve Milli Ülkü*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Dundes, A. (2003). *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar*, Geleneksel Yayıncılık, Ankara.
- Dönmez, C; Yeşilbursa, C. C. (2011). Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Somut Kültürel Mirasa Yönelik Tutumlarına Etkisi, *İlköğretim Online*, 13 (2), 425-442.
- Günay, U. (1999). Osmanlı İmparatorluğu ve Türk Halk Kültürü, *Osmanlı Kültür ve Sanat*, C:9, Ankara.
- Gürgil, F. (2011). "İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Halk Kültürünün Yeri: İlköğretim Öğrencilerinin Halk Kültürü Dersi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve kültür*. Remzi Kitapevi.
- _____ (1994). *Türk Kimliği: Kültür tarihinin Kaynakları*. Kültür Bakanlığı.
- Kafesoğlu, İ. (2005). *Türk Millî Kültürü*, Ötügen Yayınları, İstanbul.
- Kolaç, Emine. (2009). "Somut olmayan kültürel mirası koruma, bilinç ve duyarlılık oluşturmada Türkçe eğitiminin önemi." *Millî Folklor Dergisi (International and Quarterly Journal of Cultural Studies)* Yıl:21, Sayı: 82.
- Kutlu, M. (2009). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Eğitime Yönelik İlk Adım: Halk Kültürü Dersi. *Millî Folklor Dergisi (International and Quarterly Journal of Cultural Studies)* Yıl:21, Sayı: 82.
- Michaelis, J.U; Garcia, J. (1996). *Social Studies For Children a Guide to Basic Instruction* (Eleventh edition), Boston.
- MEB, İlköğretim Halk Kültürü Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı, Ankara, 2006.
- MEB, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıf Öğretim Programı, Ankara, 2005.
- MEB, Milli Eğitim Temel Kanunu. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden 15.10. 2009 tarihinde alınmıştır.
- Oğuz, M. Ö ve diğerleri (2005). Türkiye'de 2004 Yılında Yaşayan Geleneksel Meslekler, Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma Uygulama Merkezi Yayını, Ankara.
- Oğuz, M. Ö. (2008). *Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Mirası*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Oğuz, M.Ö.(2009). Somut Olmayan Kültürel Miras ve Kültürel İfade Çeşitliliği. *Millî Folklor Dergisi (International and Quarterly Journal of Cultural Studies)* Yıl:21, Sayı: 82.
- Öng, W. (1995). *Sözlü ve Yazılı Kültür / Sözlün Teknolojileşmesi* (Çev. Sema Postacıoğlu Banon), İstanbul.
- Safran, M. (2008). *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış (Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi)*, Pegem Akademi, Ankara.
- Smith, A. D. (2002). *Ulusların Etnik Kökeni* (Çev. S. Bayramoğlu, H. Kendir), İstanbul.
- Tezcan, M. (2008). *Kültürel Antropoloji*, Maya Akademi Yayınları, Ankara.

- Thompson, P. (1999). *Geçmişin Sesi* (Çev. Şehnaz Layıkel), İstanbul.
- Turhan, M. (1994). *Kültür Değişmeleri (Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Teknik)*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu (2014). Kültür teriminin tanımı 11.03.2014 tarihinde http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat&kategoriget=terim&kelimeget=K%C3%BCl%C3%B Cr&hngget=md internet sitesinden alınmıştır.
- Ünal, F. (2013). İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Halk Kültürü Öğelerinin Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:6, Sayı:14.
- Yeşilbursa, C. C. (2011). *Sosyal Bilgilerde Miras Eğitiminin Öğrencilerin Somut Kültürel Mirasa Karşı Tutumlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara.
- Yıldırım, D. (1998). *Sözlü Kültür Ve Folklor Kavramları Üzerine Düşünceler*, Türk Bitiği, Ankara, 1998.

EXTENDED SUMMARY

Culture can be described as whole of moral, material, abstract and concrete elements which belong to the society people live in, occur in progress of historical and social development, discriminate one society from the others, come until today by passing down from generation to generation. Popular culture comprises an important part of culture. It occurs in a certain culture and survives. It is not a pattern coming from past to present, but a social institution which meets requirements of a living culture community. All moral and material culture elements represent the identity of the society they belong since every society contain different factors in itself. All issues about popular culture can also be accepted as cultural heritage. Cultural heritage is common heritage of humanity. Every nation even every civilization takes its place in the world with its own language, history and culture heritage. People become established and socialized within this heritage. Cultural heritages are witness to past, they are factors to shape the future. When the related writings are analyzed, there are a lot of works giving place to culture and popular culture elements. However; there are not many works which popular culture elements are evaluated within a program in education. One of these works is basic reasons of popular culture lesson which applied in secondary school as horary elective course, preparing progress of program of popular culture lesson, pattern of lesson and evaluations about maintaining it in the future (Kutlu, 2009); another one is what the popular culture lessons' subjects are, how they can be associated with social sciences program and if there is a meaningful difference between the primary school students' ideas about popular culture lesson approach (Gürgil, 2011).

In this work, it is emphasized that social science courses help people to accommodate to life, to socialize; gains and activities about Turkish popular culture elements which take place in 6th and 7th grade social sciences program since they have important function to transmit the culture and lastly the time suggested to units with their rates in program. Social sciences take place in everywhere in daily life; at school, in family, in wedding, in funeral.. Thus, trying to improve culture by introducing the culture to the young in society is carried by means of social sciences course. That's why determining Turkish popular culture elements in social sciences program is seem important in terms of setting connection between social sciences and elective popular culture course. Therefore, the aim of this work is to determining gains and activities about Turkish popular culture elements in 6th and 7th grade social sciences program and finding out numbers and rates of related gains and the time suggested to units. This work is designed qualitatively; reviewing document is used as method of data gathering. Document review contains analysis of written materials consist of information about targeted events. In this work, in order to gather data, the 6th and 7th grade social sciences program which is renewed in 2005 is examined. In this research, the distributions of related gains and activities about Turkish popular culture elements taking place in program of 6th grade social sciences; rates of Turkish popular culture in gains do not show homogeneity. Also in all units, it is determined that Turkish popular culture elements are discussed in only three units, in the other units there are not such elements. But in the program of 7th grade social sciences, Turkish popular culture is discussed in only 2 units, in the other units there is not any cultural elements. It is thought that in Social Sciences course which is thought to help culture transmission and intended to bring up the students susceptible in terms of cultural values, elements of Turkish popular culture should take place more. Concordantly, the teachers who are operator of these social sciences programs should increase the tours to places like museum, fair, kermes in which cultural elements are exhibited. Social sciences teachers should arrange activities which are going to improve students' cultural and social skills by using national and religious holidays, salvation and celebration days, certain days and weeks and regional heroes. In social sciences programs, it is seem that Turkish popular culture elements such as cuisine culture, folk dances, festivals and celebrations, handicrafts, clothes, music, material culture, seasonal ceremonies, Hidrellez and Nevruz, transhumance, theatrical plays, javelin throw, oil wrestling, faith centers, Karagöz and Hacivat, call and response duets, camel wrestling, migrant-settler culture, folk architecture, ritual and religious ceremonies are not emphasized and their transmission is insufficient. Thus, in the activities suggested while transmitting related cultural elements, students should be contact with these elements directly.